

УДК 658.1:005.52:330.131.7

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.214.241-250>**Дугар Т.Є.**

кандидат економічних наук

Полтавський державний аграрний університет

Duhar Tetiana

PhD in Economic Sc.

Poltava State Agrarian University

<https://orcid.org/0000-0002-9642-2763>**Шостак Я.І.**

Полтавський державний аграрний університет

Shostak Yaroslav

Poltava State Agrarian University

<https://orcid.org/0009-0002-5683-7355>

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Систематизовано еволюцію наукових підходів до економічної діагностики результатів діяльності підприємства та визначено основні етапи її розвитку. Виокремлено чинники трансформації сучасної економічної діагностики, серед яких цифровізація, невизначеність бізнес-середовища, інноваційний розвиток, стратегічна орієнтація управління, людський капітал і концепція сталого розвитку. Узагальнено сучасний інструментарій економічної діагностики, що охоплює фінансово-аналітичні методи, цифрові інформаційно-аналітичні технології, системи оцінювання результативності, ризик-орієнтовані інструменти, HR-аналітику, KPI, Balanced Scorecard, інструменти оцінювання сталого та інноваційного розвитку. Запропоновано концептуальну модель, яка відображає взаємозв'язок між чинниками трансформації, напрямками розвитку економічної діагностики, сучасним інструментарієм та результатами його застосування.

Ключові слова: *результативність діяльності підприємства; інформаційно-аналітичне забезпечення; управлінські рішення; цифрова трансформація; ризик-орієнтований підхід.*

TRANSFORMATION OF SCIENTIFIC APPROACHES TO THE ECONOMIC DIAGNOSIS OF ENTERPRISE PERFORMANCE UNDER CONDITIONS OF UNCERTAINTY

The article examines current trends in the development of the economic diagnosis of enterprise performance under conditions of increasing uncertainty, digital transformation, and a more complex business environment. The relevance of the study is determined by the need to reconsider traditional approaches to economic diagnosis, which no longer fully provide information and analytical support for managerial decision-making under dynamic changes, increasing risks, and the growing role of digital technologies. The purpose of the article is to develop a conceptual model for the transformation of the economic diagnosis of enterprise performance under conditions of uncertainty based on the systematization of contemporary scientific approaches, transformation factors, and the tools of economic diagnosis. The study employs the methods of analysis and synthesis, comparison, systematization, generalization, logical analysis, and graphical modeling. The evolution of scientific approaches to the economic diagnosis of enterprise performance is systematized, and the main stages of its development are identified. The key factors driving the transformation of modern economic diagnosis are determined, including digitalization, business environment uncertainty, innovative development, strategic management orientation, human capital, and the concept of sustainable development. The modern toolkit of economic diagnosis is systematized, covering financial and analytical methods, digital information and analytical technologies, performance measurement systems, risk-oriented tools, HR analytics, KPIs, the Balanced Scorecard, and instruments for assessing sustainable and innovative development. A conceptual model is proposed that reflects the relationship between the transformation factors, the directions of development of economic diagnosis, the modern

diagnostic toolkit, and the outcomes of its application. The practical value of the research lies in the possibility of applying the proposed generalizations and conceptual model to improve enterprise economic diagnosis systems, enhance the validity of managerial decision-making, increase enterprise adaptability, and ensure sustainable development under conditions of uncertainty.

Keywords: enterprise performance; information and analytical support; managerial decision-making; digital transformation; risk-oriented approach.

JEL classification: D81, M10, M21, C53.

Постановка проблеми. Ефективність діяльності підприємств дедалі більше залежить від їх здатності своєчасно реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Високий рівень економічної невизначеності, цифрова трансформація, посилення конкуренції, інноваційні зміни та зростання кількості ризиків ускладнюють оцінювання результатів діяльності й потребують перегляду традиційних підходів до інформаційно-аналітичного забезпечення управління [1]. За цих умов економічна діагностика має не лише фіксувати поточний стан підприємства, а й забезпечувати своєчасне виявлення тенденцій, потенційних загроз і можливостей розвитку.

Результати сучасних досліджень цифрової зрілості соціально-економічних систем свідчать, що цифрова трансформація відбувається нерівномірно та супроводжується дисбалансами між технологічними, управлінськими й економічними складовими розвитку [2]. Це підтверджує, що традиційні підходи до оцінювання результатів діяльності вже не повною мірою відповідають новим умовам функціонування підприємств. У зв'язку з цим актуальним є дослідження еволюції наукових підходів до економічної діагностики, визначення чинників їх трансформації та систематизація сучасного інструментарію економічної діагностики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика економічної діагностики результатів діяльності підприємства активно розвивається під впливом цифрової трансформації, зростання економічної невизначеності, поширення інноваційних технологій та підвищення вимог до ефективності управлінських рішень. Вагомий внесок у розвиток сучасних підходів до оцінювання результативності підприємств зроблено у зарубіжних дослідженнях. Так, М. S. U. Khan систематизує сучасні підходи до оцінювання результативності в цифрову епоху, обґрунтовуючи необхідність інтеграції управлінського обліку, Big Data та цифрових технологій у систему Performance Measurement [3]. G. Sarkar та ін. досліджують вплив критичних факторів успіху співконкуренції на інноваційну результативність підприємств, акцентуючи увагу на ролі стратегічної взаємодії у підвищенні ефективності діяльності [4]. S. Zahra та ін. розглядають взаємозв'язок між практиками сталого розвитку та результативністю підприємств, доводячи необхідність інтеграції економічних, соціальних та екологічних критеріїв у сучасні системи оцінювання [5]. Окремий напрям досліджень присвячений впливу невизначеності зовнішнього середовища на результати діяльності підприємств. М. Adil та ін. аналізують вплив економічної невизначеності на фінансову структуру підприємств та визначають чинники, що підвищують їхню стійкість до змін зовнішнього середовища

[6].

У вітчизняній науковій літературі значна увага приділяється розвитку теоретико-методичних засад економічної діагностики. О. Ананьєва та М. Гофман обґрунтовують сучасні підходи до мікроекономічної діагностики ефективності діяльності підприємства, визначаючи її як основу оцінювання результативності та прийняття управлінських рішень [7]. О. Лега та ін. досліджують можливості моделювання і прогнозування економічних показників у системі інформаційно-аналітичних досліджень, підкреслюючи значення сучасних аналітичних методів для підвищення обґрунтованості управлінських рішень [8]. Теоретичні аспекти економічної діагностики висвітлено у працях Ю. Голя, який систематизує її сутність, завдання та методи в системі сучасного менеджменту [9]. Т. Черкасова та І. Спіфанова розглядають технології економічної діагностики як базову складову економічного управління підприємством, обґрунтовуючи їхню роль у формуванні інформаційного забезпечення управлінських рішень [10]. Практичні аспекти економічної діагностики бізнес-процесів досліджують О. Беленкова та ін., які пропонують теоретичні підходи та рекомендації щодо комплексного оцінювання бізнес-процесів підприємства як основи підвищення його ефективності [11]. Питання діагностики кризових явищ та забезпечення стійкого функціонування підприємств розкрито у дослідженні О. Краузе та ін., які акцентують увагу на використанні економічного аналізу та контролю для своєчасного виявлення кризових процесів і мінімізації їх негативного впливу на результати діяльності підприємств [1].

Попри значну кількість наукових праць, присвячених окремим аспектам економічної діагностики діяльності підприємств, питання формування цілісної концепції економічної діагностики в умовах невизначеності залишаються недостатньо розробленими. Зокрема, потребують подальшого наукового опрацювання питання узагальнення еволюції наукових підходів до економічної діагностики результатів діяльності підприємства, систематизації чинників, що зумовлюють їх трансформацію, класифікації сучасного інструментарію економічної діагностики, а також визначення напрямів його розвитку в умовах цифрової трансформації, економічної нестабільності та зростання ризиків. Це обумовлює необхідність подальших наукових досліджень, спрямованих на формування комплексного теоретико-методичного підходу до економічної діагностики як інструменту підвищення результативності діяльності підприємства та обґрунтування ефективних управлінських рішень.

Мета статті – сформувати концептуальну модель трансформації економічної діагностики результатів ді-

яльності підприємства в умовах невизначеності на основі систематизації сучасних наукових підходів, чинників трансформації та інструментарію економічної діагностики.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано такі методи: аналізу та синтезу – для опрацювання наукових публікацій і визначення основних підходів до економічної діагностики; систематизації та узагальнення – для групування наукових підходів, чинників трансформації та сучасного інструментарію економічної діагностики; порівняльного аналізу – для зіставлення поглядів науковців щодо розвитку економічної діагностики в умовах невизначеності; класифікації – для структурування чинників і методичних інструментів економічної діагностики; графічного методу – для візуалізації результатів дослідження у вигляді таблиць і концептуальних схем; абстрактно-логічного методу – для формулювання висновків та обґрунтування авторських узагальнень.

Виклад основних результатів дослідження. Еко-

номічна діагностика є одним із ключових інструментів оцінювання результатів діяльності підприємства, оскільки забезпечує виявлення проблем, визначення причин їх виникнення та формує інформаційну основу для прийняття управлінських рішень. Зміна економічних умов, посилення ризиків, поширення цифрових технологій і зростання рівня невизначеності суттєво вплинули на зміст економічної діагностики. Якщо раніше основна увага приділялася аналізу фінансових показників і оцінюванню досягнутих результатів, то сьогодні діагностика охоплює також нефінансові аспекти діяльності, ризики, адаптивність підприємства, цифрові дані та прогнозування його розвитку [8]. Це свідчить про поступову трансформацію наукових підходів до розуміння сутності, завдань і практичного застосування економічної діагностики. Для визначення основних етапів розвитку цих підходів доцільно узагальнити результати наукових досліджень, що представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Еволюція наукових підходів до економічної діагностики результатів діяльності підприємства

Автор(и)	Об'єкт дослідження	Науковий підхід до економічної діагностики
M. Cosa, R. Torelli	Еволюція систем оцінювання результативності підприємств в умовах цифрової трансформації	Системний підхід, заснований на інтеграції цифрової трансформації, гнучкого управління результативністю та адаптивних систем оцінювання
K. Nanda, S. Nudurupati	Еволюція та зрілість систем оцінювання й управління результативністю підприємств (PMM)	Системний підхід до розвитку PMM, що враховує етапи зрілості систем оцінювання, сучасні бізнес-тренди та інтеграцію стратегічних, організаційних і цифрових чинників
L. M. Sołoducho-Pelc, A. Sulich	Наукові підходи до оцінювання результативності підприємства у взаємозв'язку зі сталим стратегічним управлінням та екоінноваціями	Інтегрований стратегічний підхід, що поєднує концепцію сталого стратегічного управління (SSM), екоінновації та багатовимірне оцінювання результативності підприємства
A. Iftikhar та ін.	Стратегічні реакції підприємств на невизначеність у ланцюгах постачання в умовах геополітичної нестабільності	Ресурсно-динамічний підхід, що ґрунтується на концепції динамічних здібностей, мережових можливостей та організаційної стійкості
N. Detzen, F. H. M. Verbeeten	Використання показників результативності у діяльності команд досліджень і розробок (R&D)	Поведінково-управлінський підхід до оцінювання результативності, який поєднує системи показників ефективності з особливостями лідерства
О. Ананьєва, В. Халілов	Ефективність управління персоналом підприємства в умовах цифровізації та воєнних викликів	Комплексний багатовимірний підхід до економічної діагностики, що інтегрує економічні, кадрові, адаптивні, соціально-психологічні та стратегічні критерії оцінювання
О. Лега та ін.	Економічна безпека підприємства як об'єкт економічної діагностики	Комплексний ризик-орієнтований підхід, що поєднує оцінювання фінансового стану, внутрішнього потенціалу підприємства та зовнішніх загроз
D. Prykhodko та ін.	Фінансово орієнтовані інструменти розвитку цифрової екосистеми підприємницьких структур	Інтегрований фінансово-управлінський підхід, що поєднує цифрові екосистеми, стратегічне управління, аналітичну підтримку та фінансові механізми розвитку
Ю. Кравчик та ін.	Ефективність системи управління організацією	Комплексний соціально-економічний підхід до діагностики ефективності управління, що інтегрує економічні, управлінські та людські чинники
В. Козлова	Економічна діагностика як елемент інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень	Інформаційно-аналітичний підхід, що розглядає економічну діагностику як основу формування управлінських рішень та інноваційного розвитку підприємства

Джерело: побудовано за [12-21]

Аналіз наведених наукових праць свідчить, що підходи до економічної діагностики результатів діяльності підприємства поступово змінювалися відповідно до нових вимог бізнес-середовища. У дослідженнях

M. Cosa та R. Torelli [12], а також K. Nanda і S. Nudurupati [13] основна увага приділяється переходу від традиційних систем оцінювання до гнучких цифрових моделей, які забезпечують безперервний мо-

ніторинг результативності та підтримують прийняття управлінських рішень. L. Sołoducho-Pelc і A. Sulich [14] розширюють зміст економічної діагностики, поєднуючи економічні результати із соціальними та екологічними аспектами діяльності підприємства. Водночас A. Iftikhar та ін. [15] акцентують увагу на необхідності оцінювання здатності підприємства адаптуватися до ризиків, кризових ситуацій і невизначеності, що робить адаптивність одним із ключових критеріїв сучасної діагностики. У роботах N. Detzen і F. H. M. Verbeeten [16], О. Ананьєвої та В. Халілова [17], Ю. Кравчик та ін. [20] простежується посилення ролі людського чинника. Автори доводять, що результати діяльності підприємства залежать не лише від фінансових показників, а й від ефективності управління

персоналом, стилю керівництва, організаційної взаємодії та якості управлінської системи. Окремий напрям досліджень представлений роботами О. Леги та ін. [18], D. Prykhodko та ін. [19], В. Козлової [21], у яких економічна діагностика розглядається як складова забезпечення економічної безпеки, розвитку цифрових екосистем та інформаційно-аналітичної підтримки управління. У цих дослідженнях діагностика вже не обмежується оцінюванням поточного стану підприємства, а використовується для прогнозування ризиків, обґрунтування стратегічних рішень і забезпечення довгострокового розвитку.

Результати аналізу дають змогу виокремити основні етапи розвитку економічної діагностики результатів діяльності підприємства, що узагальнено на рис. 1.

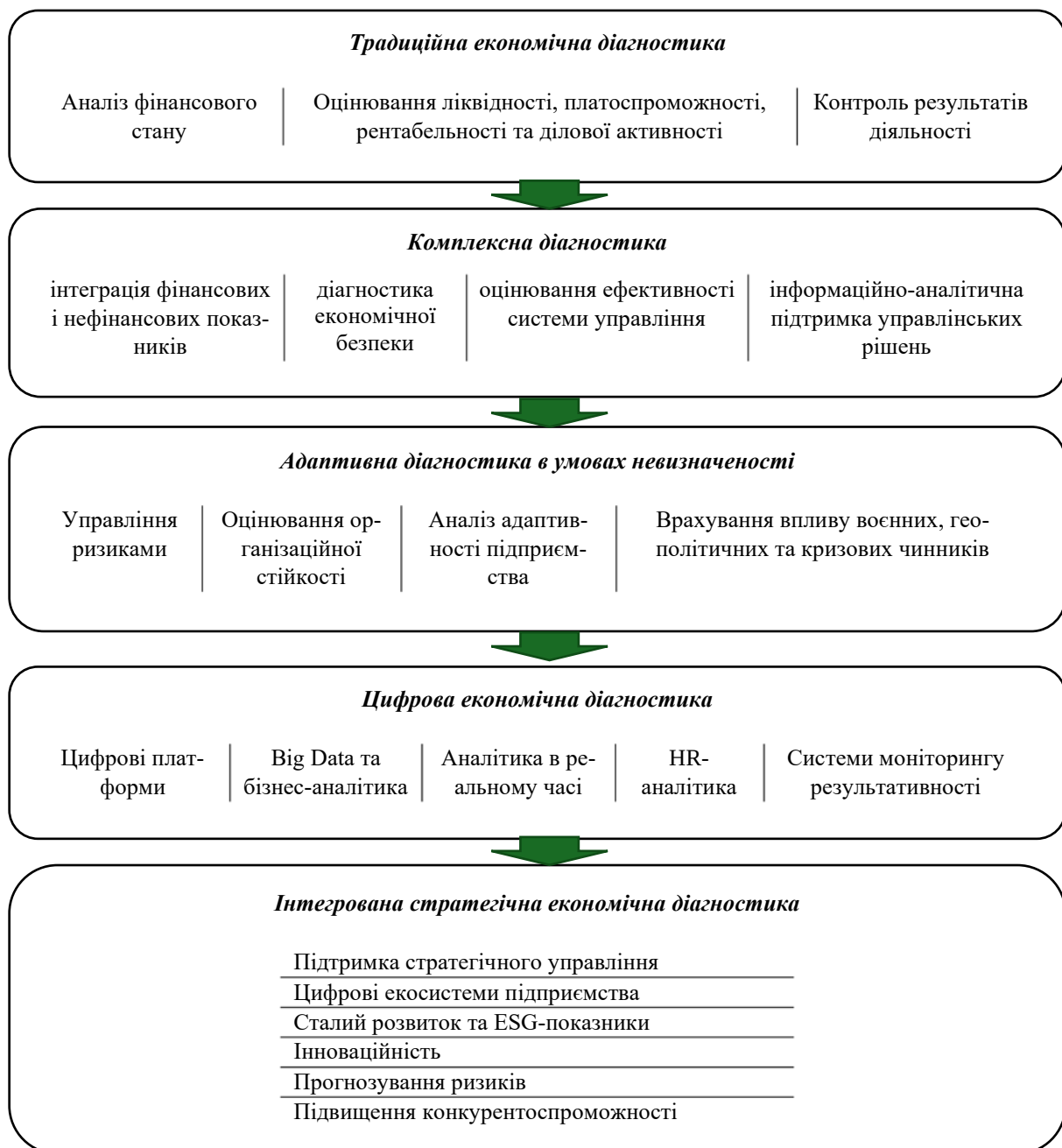


Рис. 1. Основні етапи розвитку економічної діагностики результатів діяльності підприємства.

Джерело: побудовано за [12-21].

Візуалізація демонструє, що розвиток економічної діагностики відбувався шляхом поступового розширення її функціональних можливостей. Початково вона була орієнтована переважно на оцінювання фінансового стану та контроль результатів діяльності підприємства. Надалі до діагностики були інтегровані нефінансові показники, оцінювання ефективності системи управління та економічної безпеки. Посилення невизначеності, кризових явищ і воєнних викликів зумовило перехід до ризик-орієнтованої та адаптивної моделі, а розвиток цифрових технологій сприяв вико-

ристанню Big Data, аналітики в реальному часі, цифрових платформ і систем моніторингу результативності. На сучасному етапі економічна діагностика набуває стратегічного характеру, забезпечуючи підтримку довгострокового розвитку підприємства, прогнозування ризиків, оцінювання ESG-показників та підвищення конкурентоспроможності. Трансформація економічної діагностики відбулася під впливом комплексу зовнішніх і внутрішніх чинників, систематизацію яких наведено в табл. 2.

Таблиця 2

**Узагальнення чинників трансформації сучасних підходів до економічної діагностики
результатів діяльності підприємства**

Чинник (автори)	Сутність впливу на економічну діагностику	Напрями трансформації економічної діагностики
Цифрова трансформація (M. Cosa, R. Torelli; K. Nanda, S. Nudurupati; D. Prykhodko та ін.; О. Ананьєва, В. Халілов)	Швидкий розвиток цифрових технологій змінює вимоги до інформаційного забезпечення, швидкості аналізу та якості управлінських рішень.	Перехід до цифрових платформ, Big Data, AI, HR-аналітики, моніторингу в реальному часі, інтегрованих цифрових систем оцінювання
Невизначеність бізнес-середовища (A. Iftikhar та ін.; О. Лега та ін.; K. Nanda, S. Nudurupati; О. Ананьєва, В. Халілов)	Посилення ризиків, кризових явищ, воєнних загроз і геополітичної нестабільності потребує своєчасного виявлення потенційних загроз.	Інтеграція ризик-орієнтованої діагностики, прогнозування, оцінювання стійкості та адаптивності підприємства
Інноваційний розвиток підприємств (B. Козлова; L. Sołoducho-Pelc, A. Sulich; N. Detzen, F. H. M. Verbeeten)	Зростання ролі інновацій змінює об'єкти економічної діагностики, доповнюючи фінансові показники оцінкою інноваційного потенціалу.	Використання бізнес-аналітики, оцінювання інноваційної активності, екоінновацій та результативності інноваційних процесів
Стратегічна орієнтація управління (B. Козлова; Ю. В. Кравчик та ін.; D. Prykhodko та ін.; K. Nanda, S. Nudurupati)	Діагностика перестає бути лише інструментом контролю та стає складовою стратегічного управління.	Поєднання економічної діагностики зі стратегічним плануванням, системою прийняття управлінських рішень та моніторингом досягнення стратегічних цілей
Людський капітал та управління персоналом (О. Ананьєва, В. Халілов; N. Detzen, F. H. M. Verbeeten; Ю. Кравчик та ін.)	Людський фактор стає одним із ключових драйверів результативності підприємства.	Використання HR-аналітики, KPI, Balanced Scorecard, оцінювання компетенцій, лідерства, адаптивності та мотивації персоналу
Концепція сталого розвитку (L. Sołoducho-Pelc, A. Sulich; M. Cosa, R. Torelli)	Необхідність забезпечення економічної, екологічної та соціальної збалансованості діяльності підприємства.	Інтеграція ESG-показників, показників сталого розвитку та екоінновацій до системи економічної діагностики

Джерело: побудовано за [12-21].

Аналіз наукових праць свідчить, що ключовим чинником трансформації економічної діагностики є цифровізація. M. Cosa і R. Torelli [12], K. Nanda і S. Nudurupati [13], D. Prykhodko та ін. [19], О. Ананьєва і В. Халілов [17] пов'язують розвиток економічної діагностики із впровадженням цифрових платформ, бізнес-аналітики, HR-аналітики та використанням даних у реальному часі. Водночас A. Iftikhar та співавт. [15], О. Лега та ін. [18] наголошують, що зростання невизначеності, воєнних ризиків і геополітичної нестабільності зумовлює інтеграцію оцінювання ризиків, організаційної стійкості та адаптивності підприємства.

В. Козлова [21], L. Sołoducho-Pelc і A. Sulich [14], N. Detzen і F. H. M. Verbeeten [16] обґрунтовують необхідність врахування інноваційного розвитку та розширення системи показників оцінювання результативності підприємства. Натомість В. Козлова [21], Ю. Кравчик та ін. [20], D. Prykhodko та ін. [19], K

Nanda і S. Nudurupati [13] розглядають економічну діагностику як складову стратегічного управління, а О. Ананьєва і В. Халілов [17], N. Detzen і F. H. M. Verbeeten [16], Ю. Кравчик та ін. [20] підкреслюють зростання ролі людського капіталу, лідерства та HR-аналітики у забезпеченні результативності підприємства. Окремий напрям представлений дослідженнями L. Sołoducho-Pelc і A. Sulich [14], M. Cosa і R. Torelli [12], які інтегрують в систему економічної діагностики принципи сталого розвитку та ESG-показники.

Отже, сучасна економічна діагностика формується під одночасним впливом цифрових, ризик-орієнтованих, інноваційних, стратегічних і соціальних чинників, що визначають напрями її подальшого розвитку. Узагальнення сучасного інструментарію економічної діагностики результатів діяльності підприємства наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Узагальнення сучасного інструментарію економічної діагностики результатів діяльності підприємства

Інструменти економічної діагностики (автори)	Основне призначення	Особливості застосування
Фінансово-аналітичні інструменти (О. Лега та ін.; Ю. Кравчик та ін.)	Оцінювання фінансового стану, економічної безпеки та результатів діяльності підприємства	Передбачають аналіз ліквідності, платоспроможності, рентабельності, фінансової стійкості, ділової активності, ефективності використання майна та ресурсів, індексний аналіз і прогнозування
Цифрові інформаційно-аналітичні технології (В. Козлова; М. Cosa, R. Torelli; D. Prykhodko та ін.)	Підвищення оперативності збору, обробки та аналізу інформації	Охоплюють бізнес-аналітику, Big Data, цифрові платформи, AI-орієнтовані системи, інформаційно-аналітичне забезпечення, моніторинг у режимі реального часу та контроль досягнення цільових параметрів
Системи оцінювання результативності підприємства (М. Cosa, R. Torelli; K. Nanda, S. Nudurupati; N. Detzen, F. M. Verbeeten)	Комплексне оцінювання результативності діяльності підприємства	Використовують PMS, PMM, performance measures, моделі зрілості систем оцінювання, інтегровані показники результативності та аналітику в реальному часі
Інструменти ризик-орієнтованої діагностики (А. Iftikhar та ін.; О. Лега та ін.; D. Prykhodko та ін.)	Виявлення, оцінювання та прогнозування ризиків функціонування підприємства	Передбачають використання модулів прогнозування ризиків, структурного моделювання (SEM), оцінювання мережових можливостей, аналізу економічної безпеки та моніторингу стійкості
Інструменти стратегічного та кадрового управління (О. Ананьєва, В. Халілова; Ю. Кравчик та ін.; N. Detzen, F. H. M. Verbeeten)	Оцінювання ефективності системи управління та людського капіталу	Охоплюють KPI, Balanced Scorecard, HR-аналітику, People Analytics, eNPS, оцінювання адаптивності персоналу, матриці взаємозв'язку HR-показників із фінансовими результатами та показники лідерства
Інструменти оцінювання сталого та інноваційного розвитку (L. Sołoducho-Pelc, A. Sulich; В. Козлова)	Комплексне оцінювання довгострокової результативності підприємства	Передбачають використання багатовимірних показників результативності, індикаторів сталого розвитку, екоінновацій, бібліометричного аналізу, концептуального моделювання та діагностичних індикаторів інноваційного розвитку

Джерело: побудовано за [12-21].

Аналіз наукових праць свідчить, що сучасний інструментарій економічної діагностики значно розширився порівняно з традиційними методами фінансового аналізу. О. Лега та ін. [18], Ю. Кравчик та ін. [20] розглядають фінансово-аналітичні інструменти як базу для оцінювання фінансового стану, економічної безпеки та результатів діяльності підприємства. Водночас В. Козлова [21], М. Cosa і R. Torelli [12], D. Prykhodko та ін. [19] акцентують увагу на використанні цифрових платформ, бізнес-аналітики, Big Data та інформаційно-аналітичних систем, що забезпечують оперативне отримання й обробку даних. М. Cosa і R. Torelli [12], K. Nanda і S. Nudurupati [13], N. Detzen і F. H. M. Verbeeten [16] обґрунтовують застосування інтегрованих систем оцінювання результативності, які поєднують фінансові та нефінансові показники й підтримують стратегічне управління. У свою чергу, А. Iftikhar та ін. [15], О. Лега та ін. [18], D. Prykhodko та ін. [19] доводять необхідність використання інструментів ризик-орієнтованої діагностики для своєчасного виявлення загроз, прогнозування ризиків і підвищення стійкості підприємства. Дослідження О. Ананьєвої і В. Халілова [17], Ю. Кравчик та ін. [20], N. Detzen і F. H. M. Verbeeten [16] свідчать про зростання ролі інструментів стратегічного та кадрового управління, зокрема KPI, Balanced Scorecard і HR-аналітики. Водночас L. Sołoducho-Pelc і A. Sulich [14],

В. Козлова [21] пропонують доповнювати економічну діагностику індикаторами сталого та інноваційного розвитку, що дає змогу оцінювати не лише поточні результати діяльності, а й довгострокові перспективи розвитку підприємства. Узагальнення взаємозв'язку між основними етапами розвитку, чинниками трансформації та сучасним інструментарієм економічної діагностики представлено на рис. 2.

Ілюстративне зображення узагальнює результати проведеного дослідження та відображає взаємозв'язок між чинниками трансформації економічної діагностики, змінами її змісту, сучасним інструментарієм і результатами його використання. Запропонована модель демонструє перехід економічної діагностики від переважно фінансового аналізу до комплексної системи інформаційно-аналітичної підтримки управлінських рішень, що інтегрує цифрові технології, ризик-орієнтовані підходи, стратегічне управління та інструменти забезпечення сталого розвитку підприємства.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексній систематизації сучасних наукових підходів до економічної діагностики результатів діяльності підприємства, визначенні ключових чинників їх трансформації, класифікації сучасного інструментарію та розробленні концептуальної моделі трансформації економічної діагностики в умовах невизначеності.

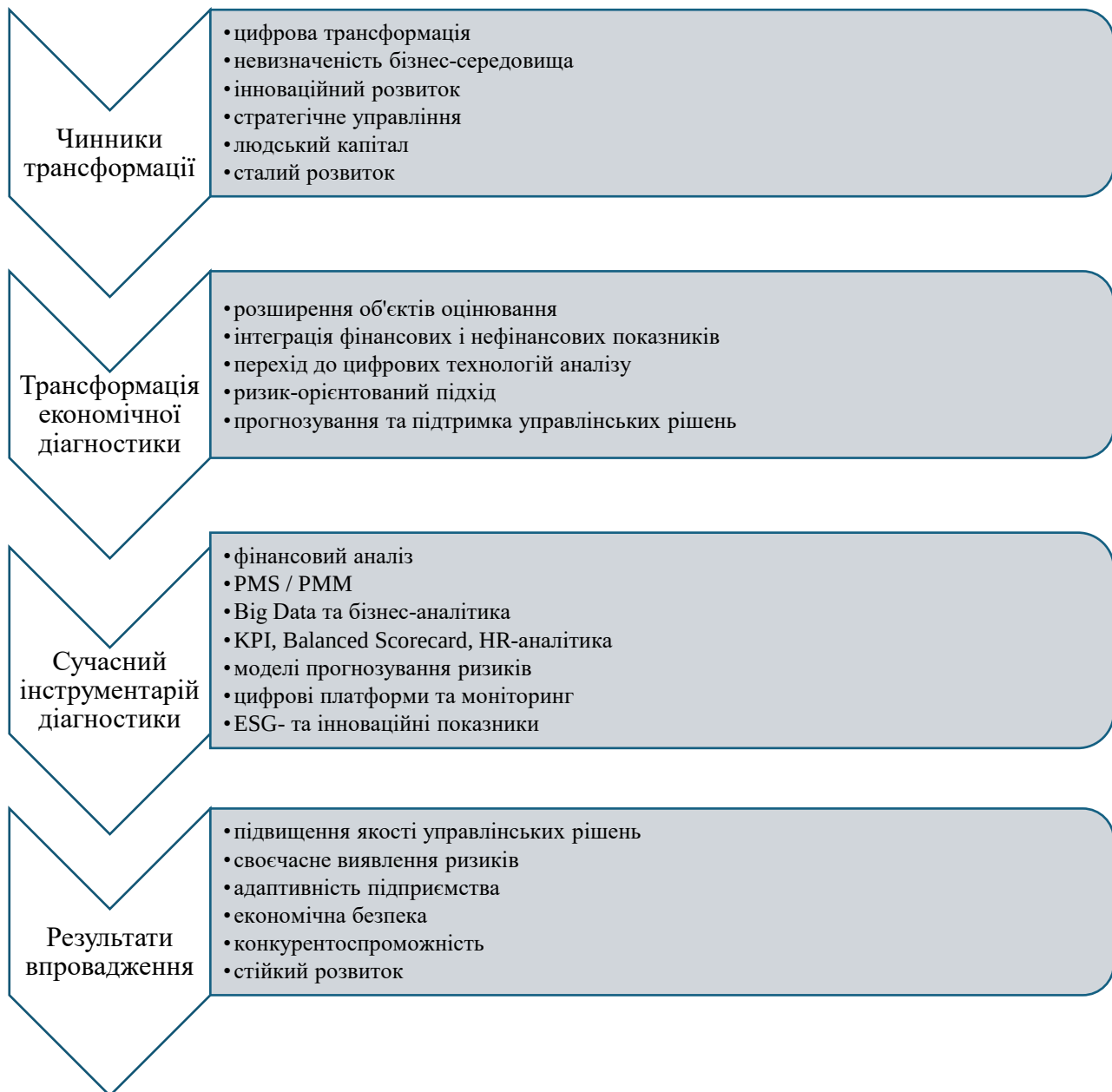


Рис. 2 Концептуальна модель трансформації економічної діагностики результатів діяльності підприємства в умовах невизначеності

Джерело: побудовано за [12-21].

Практична цінність дослідження полягає у можливості використання запропонованої концептуальної моделі для формування системи економічної діагностики підприємства залежно від його управлінських потреб. Її застосування дає змогу обґрунтовано поєднувати фінансово-аналітичні, цифрові, ризик-орієнтовані та стратегічні інструменти економічної діагностики, що сприяє підвищенню якості управлінських рішень, адаптивності підприємства та ефективності його функціонування в умовах невизначеності.

Висновки. Результати дослідження дали змогу простежити еволюцію наукових підходів до економічної діагностики результатів діяльності підприємства та виокремити основні етапи її розвитку: від традиційного фінансового аналізу до інтегрованої системи інформаційно-аналітичної підтримки управління, орієн-

тованої на цифрові технології, ризик-орієнтований підхід і стратегічний розвиток підприємства.

Систематизація наукових праць дозволила визначити ключові чинники трансформації економічної діагностики, серед яких цифровізація, невизначеність бізнес-середовища, інноваційний розвиток, стратегічна орієнтація управління, людський капітал і сталий розвиток. Встановлено, що їхній вплив зумовлює розширення об'єктів економічної діагностики, інтеграцію фінансових і нефінансових показників, використання цифрових інформаційно-аналітичних технологій та інструментів прогнозування ризиків.

Систематизація сучасного інструментарію економічної діагностики стала основою для розроблення концептуальної моделі її трансформації, яка поєднує чинники розвитку, напрями трансформації, сучасні інстру-

менти та очікувані результати їх використання. Запропонована модель може бути використана як теоретична основа для вдосконалення систем економічної діагностики та інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємствами в умовах невизначеності.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням методичних підходів до практичного впровадження сучасних цифрових інструментів економічної діагностики та оцінювання їх ефективності на підприємствах різних видів економічної діяльності.

Декларація щодо використання інструментів штучного інтелекту. У процесі підготовки статті було

використано інструменти генеративного штучного інтелекту (ChatGPT-4, OpenAI, 2025–2026) для підтримки пошуку та узагальнення наукових джерел, удосконалення структури викладу матеріалу, логічної побудови окремих розділів, а також мовного редагування тексту. Матеріали, сформовані за допомогою інструментів штучного інтелекту, були піддані критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню авторами. Жоден фрагмент тексту не використовувався без наукового осмислення та редакційного опрацювання. Автори несуть повну відповідальність за достовірність, точність, наукову обґрунтованість і цілісність представлених результатів дослідження.

Список використаних джерел:

1. Краузе О. І., Синькевич Н. І., Юрик Н. Є. Економічний аналіз та контроль кризових явищ у діяльності підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Т. 86, № 1. С. 14–24. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.014
2. Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Цифрова зрілість соціально-економічних систем на основі глобальних індексів розвитку та безпеки. Економіка та суспільство. 2026. № 83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-12>
3. Khan M. S. U. Performance Measurement in the Digital Era: Review Literature at the Intersection of Management Accounting, Big Data Analytics and Emerging Technologies' Impact on Performance Evaluation. International Journal of Research and Scientific Innovation (IJRSI). 2024. Vol. XI, Iss. VIII. Pp. 94–104. DOI: <https://doi.org/10.51244/IJRSI.2024.1108009>
4. Sarkar G., Singh S., Vijay T. S., Jain P. A Hierarchical Approach to Coopetition: Leveraging Critical Success Factors to Drive Innovation Performance. Journal of General Management. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1177/0306307025139631>
5. Zahra S. A., Handoyo S., Amrania G. K. P. Sustainable Business Practices and Firm Performance: A Systematic Literature Review. Cogent Business & Management. 2025. Vol. 12, No. 1. DOI: <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2597715>
6. Adil M., Hussain R. Y., Rassas A. H. A., Hussain H., Irshad H. Assessing the Impact of Economic Policy Uncertainty on Corporate Leverage Structure: Do Foreign Ownership Act as Buffer? Cogent Economics & Finance. 2025. Vol. 13, No. 1. DOI: <https://doi.org/10.1080/23322039.2025.2476100>
7. Ананьєва О., Гофман М. Мікроекономічна діагностика ефективності діяльності підприємства. Вчені записки Університету «КРОК». 2026. № 2(82). С. 76–87. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2026-82-76-87>
8. Лега О. В., Макарчук А. П., Прийдак Т. Б., Кухарук С. В. Моделювання та прогнозування економічних показників підприємства в інформаційно-аналітичних дослідженнях. Сталий розвиток економіки. 2026. № 1(58). С. 207–215. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-28>
9. Голей Ю. М. Сутність, завдання та методи діагностики економічної діяльності підприємства на сучасному етапі розвитку ефективного менеджменту. Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2023. № 4(130). С. 58–64. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2023-4-9>
10. Черкасова Т., Єпіфанова І. Технології економічної діагностики як базова складова економічного управління підприємством. Економіка та суспільство. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-17>
11. Беленкова О., Локтіонова Я., Калашніков Д. Теоретичні підходи та практичні рекомендації до економічної діагностики бізнес-процесів підприємства. Економіка та суспільство. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-80>
12. Cosa M., Torelli R. Digital Transformation and Flexible Performance Management: A Systematic Literature Review of the Evolution of Performance Measurement Systems. Global Journal of Flexible Systems Management. 2024. Vol. 25. Pp. 445–466. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40171-024-00409-9>
13. Nanda K. S., Nudurupati S. S. Maturing Performance Measurement and Management Systems in the Contemporary Business Landscape: Systematic Literature Review and Research Agenda. International Journal of Productivity and Performance Management. 2026. Vol. 75, No. 1. Pp. 50–83. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJPPM-11-2024-0810>
14. Sołoducho-Pelc L. M., Sulich A. Sustainable Strategic Management: Connecting Business Performance and Eco-Innovation. Sustainability. 2026. Vol. 18, No. 3. Art. 1327. DOI: <https://doi.org/10.3390/su18031327>
15. Iftikhar A., Ali I., Zhan Y., Stevenson M., Tarba S. Y. Firms' Strategic Responses to Rising Uncertainty amid Ongoing Geopolitical Tensions: The Synergistic Mediating Role of Network Capability and Innovation Ambidexterity. Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review. 2025. Vol. 199. Art. 104146. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tre.2025.104146>

16. Detzen N., Verbeeten F. H. M. Performance Measure Use and Product Innovation in R&D Teams: The Role of Leadership Style. *Management Accounting Research*. 2025. Vol. 66. Art. 100932. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.mar.2025.100932>
17. Ананьева О., Халілов В. Економічна діагностика ефективності управління персоналом підприємств в умовах цифровізації та військових викликів. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 3(79). С. 80–87. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-79-80-87>
18. Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Сіренко О. В., Канівець В. Г. Діагностика економічної безпеки підприємства: сутність та етапи. *Ефективна економіка*. 2024. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.69>
19. Prykhodko D., Ratnikov D., Krychevska Y., Sahaidak M., Mazhnyk L., Leha O. Financially-Oriented Complex of Economic and Management Tools in the Development of the Digital Ecosystem of Entrepreneurial Structures. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2026. Vol. 2, No. 67. Pp. 163–176. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.67.2026.5131>
20. Кравчик Ю. В., Польова Н. М., Каткова Т. І. Діагностика ефективності системи управління організацією. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 3. С. 87–94. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37445/11Кравчик.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 04.07.2026).
21. Козлова В. Економічна діагностика в системі інформаційного забезпечення прийняття управлінського рішення. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 6(2). С. 196–201. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-33](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-33)

References:

1. Krauze, O. I., Synkevych, N. I., & Yuryk, N. Ye. (2024). Ekonomichnyi analiz ta kontrol kryzovykh yavlyshch u diialnosti pidpriemstv [Economic analysis and control of crisis phenomena in enterprise activities]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, 86(1), 14–24. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.014 [in Ukrainian].
2. Leha, O. V., Pryidak, T. B., & Yaloveha, L. V. (2026). Tsyfrova zrilist sotsialno-ekonomichnykh system na osnovi hlobalnykh indeksiv rozvytku ta bezpeky [Digital maturity of socio-economic systems based on global development and security indices]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (83). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-12> [in Ukrainian].
3. Khan, M. S. U. (2024). Performance measurement in the digital era: Review literature at the intersection of management accounting, big data analytics and emerging technologies' impact on performance evaluation. *International Journal of Research and Scientific Innovation (IJRSI)*, 11(8), 94–104. <https://doi.org/10.51244/IJRSI.2024.1108009>
4. Sarkar, G., Singh, S., Vijay, T. S., & Jain, P. (2025). A hierarchical approach to cooptation: Leveraging critical success factors to drive innovation performance. *Journal of General Management*. <https://doi.org/10.1177/0306307025139631>
5. Zahra, S. A., Handoyo, S., & Amrania, G. K. P. (2025). Sustainable business practices and firm performance: A systematic literature review. *Cogent Business & Management*, 12(1). <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2597715>
6. Adil, M., Hussain, R. Y., Rassas, A. H. A., Hussain, H., & Irshad, H. (2025). Assessing the impact of economic policy uncertainty on corporate leverage structure: Do foreign ownership act as buffer? *Cogent Economics & Finance*, 13(1). <https://doi.org/10.1080/23322039.2025.2476100>
7. Ananieva, O., & Hofman, M. (2026). Mikroekonomichna diahnostyka efektyvnosti diialnosti pidpriemstva [Microeconomic diagnosis of enterprise performance efficiency]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, 2(82), 76–87. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2026-82-76-87> [in Ukrainian].
8. Leha, O. V., Makarchuk, A. P., Pryidak, T. B., & Kukharuk, S. V. (2026). Modeliuvannia ta prohnozuvannia ekonomichnykh pokaznykiv pidpriemstva v informatsiino-analitychnykh doslidzhenniakh [Modeling and forecasting enterprise economic indicators in information and analytical research]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 1(58), 207–215. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-28> [in Ukrainian].
9. Holei, Yu. M. (2023). Sutnist, zavdannia ta metody diahnostyky ekonomichnoi diialnosti pidpriemstva na suchasnomu etapi rozvytku efektyvnoho menedzhmentu [The essence, objectives and methods of diagnosing enterprise economic activity at the current stage of effective management development]. *Derzhava i rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, 4(130), 58–64. <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2023-4-9> [in Ukrainian].
10. Cherkasova, T., & Yepifanova, I. (2024). Tekhnolohii ekonomichnoi diahnostyky yak bazova skladova ekonomichnoho upravlinnia pidpriemstvom [Economic diagnosis technologies as a basic component of enterprise economic management]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-17> [in Ukrainian].
11. Bielienskova, O., Loktionova, Ya., & Kalashnikov, D. (2023). Teoretychni pidkhody ta praktychni rekomendatsii do ekonomichnoi diahnostyky biznes-protsesiv pidpriemstva [Theoretical approaches and practical recommendations for the economic diagnosis of enterprise business processes]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-80> [in Ukrainian].

12. Cosa, M., & Torelli, R. (2024). Digital transformation and flexible performance management: A systematic literature review of the evolution of performance measurement systems. *Global Journal of Flexible Systems Management*, (25), 445–466. <https://doi.org/10.1007/s40171-024-00409-9>
13. Nanda, K. S., & Nudurupati, S. S. (2026). Maturing performance measurement and management systems in the contemporary business landscape: Systematic literature review and research agenda. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 75(1), 50–83. <https://doi.org/10.1108/IJPPM-11-2024-0810>
14. Sołoducho-Pelc, L. M., & Sulich, A. (2026). Sustainable strategic management: Connecting business performance and eco-innovation. *Sustainability*, 18(3), Art. 1327. <https://doi.org/10.3390/su18031327>
15. Iftikhar, A., Ali, I., Zhan, Y., Stevenson, M., & Tarba, S. Y. (2025). Firms' strategic responses to rising uncertainty amid ongoing geopolitical tensions: The synergistic mediating role of network capability and innovation ambidexterity. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*, (199), Art. 104146. <https://doi.org/10.1016/j.tre.2025.104146>
16. Detzen, N., & Verbeeten, F. H. M. (2025). Performance measure use and product innovation in R&D teams: The role of leadership style. *Management Accounting Research*, (66), Art. 100932. <https://doi.org/10.1016/j.mar.2025.100932>
17. Ananieva, O., & Khalilov, V. (2025). Ekonomichna diahnostryka efektyvnosti upravlinnia personalom pidpriemstv v umovakh tsyfrovizatsii ta viiskovykh vyklykiv [Economic diagnosis of enterprise personnel management efficiency under conditions of digitalization and wartime challenges]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, 3(79), 80–87. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-79-80-87> [in Ukrainian].
18. Leha, O. V., Pryidak, T. B., Yaloveha, L. V., Sirenko, O. V., & Kanivets, V. H. (2024). Diahnostryka ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: sutnist ta etapy [Diagnosis of enterprise economic security: Essence and stages]. *Efektivna ekonomika*, (3). <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.69> [in Ukrainian].
19. Prykhodko, D., Ratnikov, D., Krychevska, Y., Sahaidak, M., Mazhnyk, L., & Leha, O. (2026). Financially-oriented complex of economic and management tools in the development of the digital ecosystem of entrepreneurial structures. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 2(67), 163–176. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.67.2026.5131>
20. Kravchyk, Yu. V., Polova, N. M., & Katkova, T. I. (2022). Diahnostryka efektyvnosti systemy upravlinnia orhanizatsiiei [Diagnosis of organizational management system effectiveness]. *Innovation and Sustainability*, (3), 87–94. <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/37445/11Кравчик.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
21. Kozlova, V. (2022). Ekonomichna diahnostryka v systemi informatsiinoho zabezpechennia pryiniattia upravlinskoho rishennia [Economic diagnosis in the information support system for managerial decision-making]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 6(2), 196–201. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-33](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-33) [in Ukrainian]

Дата надходження статті: 27.05.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 17.06.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.07.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.